

У Приштини је ових дана било немогуће добити податке о конкретним намерама и економским показатељима стварања заједничког економског простора Косова и Албаније, које су пре десетак дана, приликом боравка у Тирани, најавили први заменик косовског премијера Беџет Пацоли и министарка трговине и индустрије Мимоза Кусари Љиља.

Увођење ембарга на робу из Србије, које директно крши ЦЕФТА споразум, бацило је ново светло на ову намеру Приштине, нарочито зато што експерти очекују да ће у таквој ситуацији највише користи имати друге земље из региона.

Преневши своју замисао председници Скупштине Албаније Џозефини Топали, Пацоли је рекао да има јасне идеје за реформе на Косову и да је одлучан да их изнесе „како би се економски оснажио и интегрисао албански народ”.

Прецизне податке покушали смо да добијемо од министарке трговине и индустрије у косовској влади Кусари Љиље, која је током посете Тирани предложила Влади Албаније да предузме кораке како би се олакшали услови за пословање са Косовом.

Иако је обећала да ће одговорити на наша питања, ни након 10 дана у нашу редакцију није стигао допис из њеног кабинета. Интересовало нас је детаљније објашњење идеје о економској унији, као и да бројевима илуструје колико је Албанија важан привредни играч на Косову.

Ипак, да је економска сарадња Косова и Албаније скромна, потврдио је недавно и Сафет Ђерђалију, председник Привредне коморе Косова. На форуму у Тирани који је и одржан поводом ове иницијативе, он је рекао да је у њиховим односима доминирала политика.

„Политика је и даље кључни део наших билатералних односа у последњих 11 година.

Сада је дошло време да две земље искористе међусобну близину, која је јединствена у Европи, и почну да стварају нови структурни и комплементарни модел економске сарадње, на бази усклађивања пословања на целом том простору, зато што годишња робна размене износи тек скромних 65 милиона евра. То значи да тај модел економске сарадње између Косова и Албаније неће бити изграђен као до сада, на основу заједничког фолклора или романтизма који често карактеришу наше политичке односе, већ на основу економских услова. Време је да економски прагматизам заузме прво место у реду наших односа. Пре политике, културе, образовања и других области у којима смо остварили изузетан напредак“, казао је тада Ћерђалију.

Државни секретар у Министарству за КиМ Оливер Ивановић сматра да политика руководства на Косову није конзистентна и да је Пацолијева идеја само једна од политичких импровизација зато што једна мала површина и мали број становника не може да има економску политику која је везана само за једну или две државе.

„Ту нема студиозног приступа и озбиљне анализе ситуације. На Косову, као међународном протекторату, ни међународно присуство не даје осећај правне и физичке сигурности који је потребан некоме ко би евентуално дошао да инвестира“, каже Ивановић.

Отприлике исто је Пацолију одговорила и председница Скупштине Албаније: „Веома је важно да се успоставе повољни услови за бизнис. То господин Пацоли схвата најбоље.“

Стручни сарадник Привредне коморе Косова и Метохије у Косовској Митровици Александар Трајковић сматра да су разлози за стварање овакве уније политичке, а не економске природе, јер је довољно погледати економску сарадњу између Србије и такозване републике Косово и Албаније.

„Када се погледају бројеви, Албаније није ни међу првих пет косовских трговинских партнера“, каже Трајковић.

Највише се на Косову прода немачке, затим македонске и српске робе. Босна и Херцеговина и Хрватска се такође налазе међу првих пет трговинских партнера.

Примера ради, из Србије је прошле године на Косово продато робе у износу од 400 милиона долара, док робна размена са Албанијом износи 65 милиона долара.

„Из економског угла гледано, оваква унија нема реалног основа. Имајући у виду и њихову досадашњу привредну сарадњу, компатибилност економија, лошу или готово никакву саобраћајну инфраструктуру, као и сам географски положај Косова и Метохије које је више 'наслоњено' на Србију, Македонију и Црну Гору“, сматра наш саговорник и додаје да су тамошње статистике прилично непоуздане, па је врло често тешко добити праву слику.

Албански аналитичари на Космету различито тумаче Пацолијеву најаву о стварању заједничког економског простора Косова и Албаније. Адвокат Азем Власи каже за „Политику“ да је у погледу стварања заједничког економског простора употребљена неадекватна терминологија, која је у медијима пласирана као „национално-романтичарска“.

„Та идеја о стварању заједничког простора Албаније и Косова, у самој суштини значи да се превазиђу могуће баријере између ове две државе. Терминологија је неадекватно употребљена, имајући у виду да држава Албанија има свој устав и да држава Косова има свој највиши државни акт којим уређује своју територију. Постоје велике баријере у економској сарадњи између ове две државе, али треба имати у виду да Косово има интерес да отклони препреке не само са Албанијом већ и са Србијом, како би имало што више слободе у економској и трговинској сарадњи“, каже Власи.

Аналитичар из Косовске Митровице Неџмедин Спахију каже да је ова идеја више пропаганда него стварна могућност. „И држава Косово и Албанија су јако 'штакљиво' уређене да би могле да ускладе своје системе и заједничко тржиште. Уколико Косово жели да уреди економске односе са Албанијом, то треба да уради и са Македонијом, Србијом, Црном Гором и БиХ, што је само један предуслов за западни Балкан, односно да Косово буде зрело за улазак у ЕУ“, каже Спахију.

На питање да ли стварање заједничког економског простора прво са Албанијом има и политички карактер, с обзиром на то да албанско јавно мњење све више форсира чињеницу да су „Албанија и Косово једна држава, као и да у будућности треба да буде

један народ”, Спахију каже:

„Нормално је да је господин Пацоли прво кренуо у економску сарадњу са Албанијом. Али његова изјава је више пропаганда него реална могућност, звучи европски и патриотски. Проблем је то што Албанија и Косово немају капацитете да ускладе заједнички економски простор“, каже наш саговорник.

Као још једну од препрека за стварање економске уније са Албанијом, Спахију наводи и постојање двеју јаких мафија: на Косову постоји косовска мафија, као што у Албанији постоји економска, албанска мафија.

Подаци приштинског Завода за статистику показују да је за првих пет месеци ове године Албанија доминирала својим извозом на Косово. Албанија је на Косово извезла робу у вредности од 28 милиона евра, док је извоз Косова у Албанију достигао износ од 13 милиона евра. Ове податке је у интервјуу за „Косова Сот” изнела Менсуре Ђеркези из Завода за статистику, која се бави статистиком трговине са иностранством.

Говорећи о роби која се највише увози из Албаније, Ђеркезијева је рекла да су најзаступљенији гвожђе и челик. Затим следе со, пирит, камен, креч, малтер и грађевински материјали.

(Политика)